

Efendi neyi anlatmakta?

RIFAT N. BALI

Nisan ayının ortalarında büyük bir reklam ve halkla ilişkiler kampanyası ile satışa sunulan Soner Yalçın'ın *Efendi Beyaz Türklerin Büyük Sırrı* kitabının arka kapağında yer alan tanıtım metni gizemli bir dil kullanmakta ve müstakbel okura içerik hakkında pek bir ipucu vermemektedir. Konunun ne olduğunu anlamak için son sayfanın (s.566) son saurlarına bakmak gerekli. Yalçın burada konuyu gayet açık bir şekilde izah etmekte:

"Sonuçta bu kitapta, sadece özel bir ailenin öyküsü kaleme alınmadı. Türkiye'de hâlâ tabu olan "bir sırrın" üzerindeki örtüyü aralayabilmek amacıyla yazıldı... Sonuç: Sabetayizm bizim gerçeğimizdir, onu yok sayarak tarihi yazamayız..."

Soner Yalçın'ın Uğur Ipekçi müstear adıyla¹

1 Veysel Batmaz, "İnternet Medyası Adlı Mavra Palavra", 27 Ocak 2003, www.haber3.com/VEYSEL.haber3?id=28797 ve Mustafa Kurdaş - Mustafa Yılmaz, "Efendi ve Uğur Ipekçi",

www.haberturk.com web sitesinde yayımladığı yazılarını takip eden kesim için *Efendi* pek sürpriz sayılmazdı. Zira yazıların bir kısmı Yahudiler ve Sabetaycılar ile ilgiliydi.² Ayrıca komplo teorilerine merak salan köşe yazarları kervanına katılan meslektaşları Güler Kömürcü *Efendi* piyasaya sunulmadan önceki bir köşe yazısında içeriği hakkında yeterince ipucu vermişti.³

SONER YALÇIN

Efendi

Doğan Kitap
İstanbul, 2004

TANITIM KAMPANYASININ KAPSAMI

CNN Türk'te "Oradaydım" belgesel dizisini ve Cüneyt Özdemir ile birlikte 5N1K programını hazırlayan Soner Yalçın Show TV'de gösterilen *Kurtlar Vadisi* dizisinin "konsept danışmanlığı"nı yürütmekte. Bu arka plan ve medya alanında geçerli "meslektaşlar arası dayanışma ve meslektaşının kitabını övme" geleneği de göz önünde tu-

Millî Gazete, 24 Mayıs 2004. Yalçın müstear adını Uğur Mumcu'nun adı ile Abdi Ipekçi'nin soyadını birleştirerek türetti.

2 Uğur Ipekçi, "Kürtçe konuşan ve Arap gibi yaşayan Yahudiler", 20 Şubat 2003 / Uğur Ipekçi, "İsrail Kürtleri Böldü", 21 Şubat 2003 / Uğur Ipekçi, "Bülent Arıncı Sabetayist mi?", 24 Nisan 2003 / Uğur Ipekçi, "Kafa Karıştıran Bir Biyografi: İhsan Doğramacı", 2 Mayıs 2003.

3 Güler Kömürcü, "Beyaz Türklerin Büyük Sırrı", *Akşam*, 23 Mart 2004.

tulduğu takdirde "en çok satanlar" listesinde yer alan birçok kitabın müellifi,⁴ Doğan Medya Grubu'nun (DMG) yıldız isimlerinden Soner Yalçın'ın *Efendi*'sinin meslektaşları ve mesai arkadaşları tarafından büyük bir coşku ile alkışlanması ve *Efendi*'nin alanında bir "ilk" olduğunun sürekli vurgulanmasını yadırgamamak lazım. Kitabın hangi düzeyde destek gördüğünü hatırlatmak bağlamında şu etkinlikler zikredilebilir. Yalçın'la birlikte 5NİK programını hazırlayan Cüneyt Özdemir kitabı hem programında, hem *Haftalık* dergisinde,⁵ hem de *Radikal* kitapta tanıttı. Özdemir'e göre *Efendi* "araştırmacı gazeteciliğin titizliği" ile hazırlanmıştı.⁶ DMG'ye ait dergi ve gazetelerde Yalçın'la yapılan uzun mülakatlar yer aldı.⁷ Kitabı hararetle öven Emin Çölaşan Sabetayıcıları "önce Yahudi iken sonra Müslümanlığı benimsemiş Dönme" olarak tarif etti ve böylece konuya ne derece vakıf olduğunu ispatladı; zira bu tanım Dönmeleri değil mühtedileri tarif etmektedir.⁸ *CNN Türk*'te yeni kitapları tanıtan *Karalama Defteri* programını hazırlayan Doğan Hızlan ile İhsan Yılmaz *Hürriyet*'teki köşelerinde yazarı "gerçekten büyük bir araştırmaya imza atmış Soner Yalçın" satırlarıyla övüp kitabı okurlarına tavsiye ettiler.⁹ Yalçın'ın DMG grubu dışındaki meslektaşları da kitaptan sitayişle bahsettiler.¹⁰ Son aylarda komplo teorilerine

iyiden iyiye merak saran *Akşam* köşe yazarı Serdar Turgut kitabı "çok dikkatlice ve büyük bir entelektüel haz alarak" okuduğunu yazdı¹¹ ve *Efendi*'nin "Türkiye'nin gerçek tarihini" anlattığını ileri sürdü.¹² *Milliyet* yazarı Yılmaz Çetiner'e göre ise okur kitaptan "son yüzyılda kim kimdir, neler yapmışlardır" türünden pek çok şey öğrenebilme imkânına sahipti.¹³ "Milli Gazete yazarı Afet İlğaz hem *Efendi* hem de Yalçın Küçük'ün *Tekeliyet*, kitabı hakkındaki yorumu şöyleydi:

"Bu kitaplar, bilhassa *Efendi*, yeni yayımlandığı için bu kat kat [siyasi] ilişkiler oluşumunun bazı katlarına nüfuz edebilmeye yardımcı oluyor."¹⁴

Bu tanıtım kampanyasına Soner Yalçın da biza-tihi katkıda bulundu. Yalçın, *Kurtlar Vadisi* dizisinin danışmanı olma fırsatını değerlendirerek reklam sektörünün ürün pazarlamasında kullandığı yöntemlerden biri olan film veya televizyon dizisi kahramanlarına izleyiciler tarafından markası kolaylıkla fark edilecek giysi, kol saati, sigara, araba gibi tüketim ürünlerini kullandırma yöntemine başvurarak dizinin başkahramanlarından Aslan Bey'e Kıbrıs konusunda diyalog halinde olduğu kişiye koltuğunun yanında bulunan *Efendi* kitabını uzattı ve "bak *Efendi*"de neler yazıyor" dirtirdi. Kitaba odaklanan kamera da yaklaşık beş saniye *Efendi*'nin kapağını gösterdi.¹⁵

TANITIM KAMPANYASININ ETKİLERİ

Efendi kitabıyla başlatılan tanıtım kampanyasının en doğrudan etkisi konunun televizyon mecrasında tekrar tartışılmaya açılmasıydı. 27 Nisan 2004 günü SKY *Türk* televizyon kanalında araştırmacı Aytunç Altındağ ile *Milli Gazete* köşe yazarı Mehmed Şevket Eygi'nin tartışmacı, SKY *Türk* editörlerinin dinleyici ve sorgulayıcı olarak

Nisan 2004 / Melda Davran, "Devlet gibi ailenin Tarihi", *Yeni Aktüel*, sayı 2, 5-11 Mayıs 2004, s.130-131.

- 11 Serdar Turgut, "Kaybetmeyi onuruna yediremeyen kuşak", *Akşam*, 3 Mayıs 2004.
- 12 Serdar Turgut, "Sabetayizm ve Tarih", *Akşam*, 4 Mayıs 2004.
- 13 Yılmaz Çetiner, "Nurbanu Sultan Yahudi degildi", *Milliyet*, 13 Mayıs 2004.
- 14 Afet İlğaz, "Efendi ve Tekeliyet", *Milli Gazete*, 17 Mayıs 2004.
- 15 www.medyatava.net/haber.asp?id=12899, 23 Nisan 2004.

4 Soner Yalçın, *Bay Pipo Bir MIT Görevlisinin Sıra Dışı Yaşamı: Hıram Abas*, Doğan Kitapçılık, İstanbul 2000 / Soner Yalçın, *Behçet Cantürk'ün Anıları*, Doğan Kitapçılık, İstanbul 2003 / Soner Yalçın, *Binbaşı Ersever'in İtirafları*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1996 / Soner Yalçın, *Reis Gladio'nun Türk Tetikçisi*, Doğan Kitapçılık, İstanbul 2003 / Soner Yalçın, *Teshilat'ın İki Silahşörü*, Doğan Kitapçılık, İstanbul 2001.

5 Cüneyt Özdemir, "Sabetayistlerin peşinde", *Haftalık*, sayı 54, 22-28 Nisan 2004, s.146-147.

6 Cüneyt Özdemir, "Efendi'nin Macerası", *Radikal Kitap*, 7 Mayıs 2004.

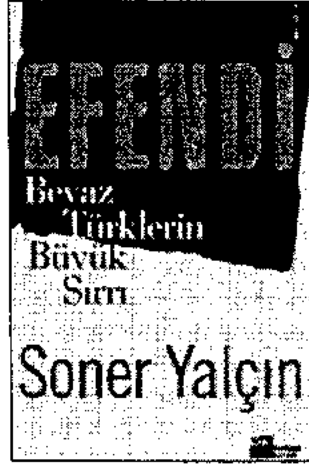
7 Ayşe Arman, "Ben Adnan Menderes'e eşcinsel demedim", *Hürriyet Pazar*, 2 Mayıs 2004 / Yasemin Yurtman, "Sabetayıcılar İslam'a da sızdı", *Tempo*, 29 Nisan - 5 Mayıs 2004, sayı 18-855, s.46-49.

8 Emin Çölaşan, "Efendi", *Hürriyet*, 20 Nisan 2004.

9 "Doğan Hızlan'ın Seçtikleri", *Hürriyet Cumartesi*, 24 Nisan 2004 / İhsan Yılmaz, "Mürekkebi Kurumadan", *Hürriyet*, 30 Nisan 2004.

10 Ayça Atıkoğlu, "Menderes Sabetaycı mıydı?", *Birgün*, 17 Nisan 2004 / "Türkiye'nin gizli tarihi Efendi'de", *Akşam*, 18

katıldıkları ve Efendi kitabının etrafında Dönme-
liğin tartışıldığı "Basın Toplantısı" programı dü-
zenlendi.¹⁶ Program sırasında ileri sürülen görüş
özetle Dönmelerin Türkiye'de her kesimde köşe
başlarını tuttuklarıydı. Altındal, program sıra-
sında İtalya'nın ünlü FENDİ modaevine atıfta
bulunup "işte meşhur İtalyan Fendi ailesi de
Efendi kelimesini değiştirip Fendi
yapan Teşvikiyeli Yahudilerdir" be-
yanında bulundu. Bu saçma iddi-
aya itiraz eden olmadı. Altındal'ın
bu sözlerini son derece ciddi bir
edayla dinleyen SKY Türk editörle-
ri medya sektörü çalışanlarının,
birkaç nadir istisna hariç, kültür
ve bilgi açısından içinde bulun-
dukları sefil durumu ve bu sefil
durumun sersafil hale gelmesi için
"kanaat önderleri"nin nasıl üstün
gayretle çalıştıklarının içler acısı
resmiydi. İkinci etkinlik 12 Mayıs

2004 günü Habertürk televizyon kanalında
STAM Stratejik Araştırmalar Merkezi ve TGAV
Türk Gelecek Araştırma Vakfı Genel Koordina-
törü Dr. Erol Mütercimler'in sunduğu "Komplo
Teorileri" programıydı. Mütercimler, bu tür ki-
tapların İsrail istihbarat örgütü Mossad tarafın-
dan yazıldığını ve bu yayınlardan İsrail Devleti'nin yararlandığını savundu. Kitabın televizyon
mecrasındaki bir diğer yansıması Aytunç Altın-
dal ve Boğaz'daki Aşiret kitabının yazarı Mahmut
Çetin'in katılımlarıyla 20 Mayıs 2004 günü Ka-
nal 7 televizyonu "Açık Açık" programında Sa-
betaycılık konusunun yeniden tartışılmasıydı.
Tartışma sırasında Aytunç Altındal, Efendi kitabı
vesilesiyle Sabetaycılık konusunu tartışmaya
açılmasını "çok faydalı bulduğunu", böylece
"resmî tarihin dışında alternatif tarih" in yazıldı-
ğını belirtti. Türkiye Cumhuriyeti'nin AKP ikti-
darı ile bir yol ayrımına geldiğini, bu yol ayrı-
mında bürokraside yerleşmiş kimi Sabetaycıların
yeni döneme ayak uydurmadıkları takdirde tasfi-
ye olacaklarını belirtti Her iki katılımcının ortak

görüşleri "laikçi" tavır sergileyenlerin Sabetaycı
kökenli oldukları ve bu tavırlarını değiştirmeleri
gerektiği idi. Basında ise tanıtım mahiyeti taşı-
mayan üç yazı ise oldukça ilginçti. İlkinde Nuh
Gönültaş, Soner Yalçın'ın kitabına "komplo te-
orisi" eleştirisinin gelmemesini, komplo teoris-
yenlerinin kıyasıya eleştirildikleri bir ortamda,

iyiye alâmet bir işaret olarak yo-
rumluyordu.¹⁷ İkincisinde ise "içe-
riden birisi olma" sıfatından ötürü
İlgaz Zorlu'nun da ileri sürmesiyle
daha da inandırıcılık kazanan¹⁸ ve
Ermeni popüler kültüründe rastla-
nan anti-semitizmin esas kaynağı
olan "Tehcir kararını İttihat ve Te-
rakki Cemiyeti'ne hâkim olan
Dönmeler aldı. Jenositin müsebbi-
bi onlardır" şeklindeki saçma
inanç Türk Ermeni basınının bir
yazarı tarafından mütereddit ve
muğlak bir şekilde dile getiriliyor-

du.¹⁹ Üçüncü yazıda ise görüş belirtenler İslâmci
kesimde yaygın olan komplo teorilerini ve anti-
semit görüşleri dile getiriyorlardı.²⁰

TANITIM KAMPANYASI SIRASINDA AYKIRI SESLER

DMG'nin bu başarılı tanıtım kampanyasının etki-
si altında kalmayıp yerinde ve kayda değer birkaç
eleştirel yazı mevcuttu. Bunlardan biri geçmişte
Yalçın Küçük'ün kitaplarını da eleştiren²¹ Aydın-
lık yazarı Haluk Hepkon'un yazısıydı.²² Kanal 7
Haber Dairesi Başkanı ve Sabah köşe yazarı Ah-
met Hakan da ilk bakışta eleştirel olarak algıлана-
bilecek bir tavır takınacak, Sabetaycı komplo te-
orilerini savunanları eleştirecek, Sabetaycılığı

17 Nuh Gönültaş, "Matrix'in Kıyameti Yaklaşıyor!", *Dünden Bugüne Tercüman*, 14 Mayıs 2004.

18 Hanifi Altaş, "Dedikodu Tarihciliği ve Yahudi İslâmci Paslaş-
ması!", *Yeni Hayat*, Yıl 8, sayı 91, Mayıs 2002, s.3-5.

19 Markar Esayan, "Efendi Kim?", *Agos*, 27 Mayıs 2004.

20 Enis Tayman, "Halife Sabetaycı mı olacak?", *Tempo*, Sayı
23/860, 3-9 Haziran 2004, s.40-45.

21 Haluk Hepkon, "Tarih Komplolarla Açıklanabilir mi?", *Ay-
dınlık*, Sayı 857, 21 Aralık 2003, s. 56-57.

22 Haluk Hepkon, "Siyahı beyaz göstermek", *Aydınlık*, Sayı
876, 2 Mayıs 2004, s. 56-57.

16 Basında bu programı eleştiren tek yazar Kürşat Bumin'di.
Bkz. "Bayar, Menderes, Zorlu,... Sıradaki Gelsin!", *Yeni Şa-
fak*, 9 Mayıs 2004.

Birikim'in notu

Sol-sosyalist düşünüş tarzının birincil kuralı, ilişki olgu ve durumları, onları oluşturan eylem ve ilişkinin nesnel içeriğinden hareketle değerlendirmek, yorumlamaktır (objektivizm). Aynı tür ve içerikteki eylem ya da ilişkilere öznelerinden hareketle farklı hatta zıt anlamlar, değerler atfetmek (subjektivizm) ise sağın kartakteristik düşünüş biçimi olarak nitelenir genel olarak.

Modern sağ düşünüşte subjektivizm farklı sosyal sınıf ve tabakaların türdeş eylem ve ilişkilerine farklı değerlendirme kıstasları kullanmakla tezahür ederken; "gerici" sıfatını hekedenler bunu eylem ve ilişkilerin öznelerinin etnik veya dinî kimlikleri üzerinden yapar; peşinen düşman ya da "zararlı" saydıkları din veya etnisite mensuplarının -kendileri yaptığında normal ya da iyi saydıkları- hemen her eyleminde mutlak bir kötülük unsuru keşfetmeye koşulludurlar. Bunların açısından tarih o kötülükler ve onları bertaraf etme çabasının belirleyiciliğinde sürüp giden bir döngüdür.

Sol-sosyalist düşünüş, insanların kendi seçimleri olmayan, doğuştan verili etnik/milli kimliklerinden

veya çok büyük çoğunlukla içine doğdukları çevreden edindikleri dinsel aidiyetlerinden ötürü iyi ya da kötü bir önyargıyla damgalanmalarını, eylem ve ilişkilerinin her şeyden önce bu açıdan yargılanmasını aşağılık bir tavır, insanlık dışı bir tutum olarak niteler, nitelemek zorundadır.

Son dönemlerde bu etnik-dinî köken mezbeleliğinde oynamalarına alışık olduğularımıza yenileri de eklenmiş görünüyor. Azınlıkları konu alan, onları tarihin akışını değiştiren karanlık planların, komploların tertipçisi olarak gösteren o "tüyler ürpertici hakikat"ler veya ifşaatlar yayını, şimdiye kadar din veya ulus devlet kalkarı ardında icra-ı sanat eyleyen ırkçı-faşist kafalıların aslı beslenme kanalı idi. Bir süredir bu kanalın açık logar kapaklarından içeri atılmış, sol-sosyalist sıfatlı birilerinin orada mekânın eski sahiplerinden çok daha gürültülü dolaplar çevirdiklerine tanık oluyoruz.

Kendilerini bu çirkef kuyusuna salmaları tercihleridir. Bize sadece öğrenerek bakmak düşer ve onları bundan böyle buldukları yerin adıyla o sıfatla anarız olur biter. Üzücü, isyan ettirici olan ise Türkiye solu/sosyalist hareketi denilen alanda bu gibilerin hâlâ sırtlarındaki sol-sosyalist-sıfatıyla anılmaları, okunabilmeleri.

Yazıklar olsun sözü bu aymazlığa duyarlılık yitimidir.

dinsel özgürlükler çerçevesinde değerlendirecek ve kişilerin inançlarına karışılmaması gerektiğini savunacaktı. Ancak Hakan'ın bu tavrı bir yerde Dönme mezhebinin halen devam ettiğine inandığını dile getirdiğinden aynı inancı paylaşan Yalçın Küçük, Mehmet Şevki Eygi ve Abdurrahman Dilipak'ın tavrından pek farklı değildir.²³ Önemli tek fark Hakan'ın Dönmelerin inançlarına ve ibadetlerine karışılmaması gerektiğini savunmasıydı. Diğer kayda değer "aykırı" yazılardan biri Süreyya Su'ya aitti. Su, kitabın "yeni komplo teorileri üretmeye son derece elverişli malzemeler" sunduğuna dikkati çekmekteydi.²⁴ Aksiyon dergisi yazarı Mehmet Kamış, Haluk Hepkon'dan sonra en yerinde eleştiriyi yapan kişiydi. Kamış yazısında söylentilere dayanarak ortaya atılan bir tezin ciddiyetini sorgulamasının yanı sıra insanlara kolaylıkla "Sabetaycı" sıfatıyla anılmalarının doğ-

ru olmadığını vurguluyordu.²⁵ Radikal yazarı Nuray Mert kitabın anti-semit edebiyata katkı yapacağına dikkati çekiyordu.²⁶ Yeni Şafak yazarı Düccane Cündioğlu da kitabın tutarsızlığına ve "Efendi" teriminin sadece gayrimüslimler için kullanılmadığına dikkati çekiyordu.²⁷

"DÖNME" MI "SABETAYİST" MI? -

BİR KAVRAM KARGAŞASINA SON VERMEK

Sözde mesih Sabetay Sevi'nin müritleri bilimsel camiada ve popüler kültürde yakın tarihe kadar "Dönme" veya "Selanikli" olarak anılmaktaydılar. "Dönme" terimi tek başına kullanıldığında hiçbir zaman ihtida eden gayrimüslim'i kastetmemiş, sadece aslen Yahudi olan ancak Sevi'nin ihtida etmesinden sonra kendileri de ihtida eden Sevi'nin

23 Ahmet Hakan, "Tez ve antitezlerle Sabetaycılık olayı", *Sabah*, 30 Nisan 2004.

24 Süreyya Su, "Dönmeler kurtlar sofrasında", *Milliyet Popüler Kültür*, 9 Mayıs 2004.

25 Mehmet Kamış, "Efendim siz kimlersiniz?", *Aksiyon*, 17 Mayıs 2004, Sayı 493, s.68.

26 Nuray Mert, "Efendi", *Radikal*, 1 Haziran 2004.

27 Düccane Cündioğlu, "Efendi efendi", *Yeni Şafak*, 5 Haziran 2004 / Düccane Cündioğlu, "Kimlere 'efendi' denir?", *Yeni Şafak*, 6 Haziran 2004.

müritlerini, yani görünürde Müslüman olup İslâm dininin icaplarını yerine getiren ancak gizli- den gizliye Sevi'yi mesih olarak kabul eden ve Yahudilik inancını sürdüren kişileri kastetmiştir.²⁸ '90'ların ortasından itibaren Türk popüler kültüründe "Dönme" teriminin yerine ikame edilen "Sabetaycı" veya "Sabetaycılık" terimleri ise ilk kez '90'larda misyonervari bir heyecanla makaleler yayımlayan,²⁹ İslâmî basın ağırlıklı olmak üzere basına demeçler veren, anne tarafından Dönme bir aileden gelen ve yakın tarihte Yahudiliğe geçen İlğaz Zorlu tarafından ortaya atılmıştır. "Sabetaycı" veya "Sabetayist" terimleri "Dönme" terimine kıyasla daha az incitici ve bilimsel bir hava taşımakta, ancak aynı zamanda sözde mesih Sevi'ye inananların halen mevcut olduğunu, mezheplerinin ruhanî, toplumsal ve kültürel gereksinmelerini yerine getirmeye devam ettiklerini, başka bir tabirle geleneklerini ve ibadetlerini bugün de sürdürdüklerini imâ etmektedir. Böylesi bir beyan hiçbir şekilde gerçeği dile getirmesine rağmen İslâmî kesim bu şekilde sunulan mesajı ve "Sabetaycı" ve "Sabetaycılık" terimlerini büyük bir heyecanla benimsemiştir. Bu da hiç şaşırtıcı değildi; zira İslâmcılar Dönmelerin inançlarını sürdürdüklerine içtenlikle inanıyor, üstüne üstlük "içeriden biri" olma vasfını taşıyan İlğaz Zorlu bu kanaati teyit eden beyanlar veriyordu. Aynı kanaati paylaşan ve benzeri bir söylemi tekrarlayan Yalçın Küçük de kitaplarında bu terimi kullanmaya devam etti ve bu şekilde yerli literatürde "Dönme" ve "Dönmelik" terimi yerini "Sabetaycı" veya "Sabetayist"e bıraktı.

İnternet sitelerinde yüzbinlerce kere dolaşan metinler, İlğaz Zorlu, *Millî Gazete* köşe yazarı Mehmed Şevket Eygi,³⁰ *Anadolu'da Vakit* gazetesi

ve *Türkiye'de Cuma* dergisi başyazarı Abdurrahman Dilipak ve nihayet soyadlarından yola çıkıp nevi şahsına mahsus isimbilim denklemleri icad eden, "Türkçe-İbranice Sabetaycı soyadları eşleştirme listeleri" üreten Yalçın Küçük'ün ısrarlı yayınları³¹ sonucunda günümüzde toplumun kayda değer bir kısmı Dönmelik mezhebini sürdüren ve birbirleriyle gizli bir tarikatın üyeleri gibi dayanışma içinde olan ciddi sayıda "Sabetaycı"nın mevcut olduğuna inanmakta.

ENTELLEKTÜEL ALEMİN TAVRI

Uzun yıllardan beri süregelen, Yalçın Küçük ile Soner Yalçın'ın kitaplarıyla tepe noktasına erişen ve kitlesel boyutlara ulaşan³² "Sabetaycılık" konusu karşısında "kanaat önderleri" sıfatıyla anılan merkez medya yazarlarının tutumu şaşırtıcıdır. Bu yazarlar bu ırkçı kampanyayı yok saymakta, hiçbir eleştiri getirmemekte, buna karşılık kimi isimlerin Ermeni kökenli olduklarına dair ırkçı tezahürlerle dolu yazılara haklı olarak tepki göstermektedir. Bu yanlış davranışın en iyi örneği *Anadolu'da Vakit* gazetesi yazarı Hüseyin Öztürk'ün bir yazısıdır. Öztürk, Eurovision Şarkı Yarışması vesilesiyle yayımladığı yazısında Athena Grubu'nun sanatçılarını Ermeni, Sertab Erener'i ise Sabetayist kökenli olmakla eleştirmişti.³³ Yazıda yer alan "Ermeni kökenli" satırlarına karşı haklı tepki gösteren gazeteciler³⁴ ve sivil toplum kuruluşları³⁵ aynı gazetenin yıllardan beri sürdürdüğü bayağı uslüplü anti-semit yayın ve Dönme kökenli olduğunu ileri sürdüğü kişilere karşı ırkçı taciz kampanyası karşısında sessiz kalmayı tercih etmişti. İrkçı "Sabetaycı" isnatlarının uçuş-

28 Nitekim bu konunun temel klasik kitabını yazan Gerschom Scholem de bu mezhepten "Dönme" olarak söz etmekte. Dönmeler konusunda ilk telif bilimsel çalışma olan, daha sonra kitap olarak yayınlanan ve birçok baskı yapan Prof. Dr. Abdurrahman Küçük'ün doktora tezi ve tezinin kitaplaşmış halinin başlığı da *Dönmeler Tarihi*'dir.

29 Zorlu daha sonra makalelerini kitaplaştırmıştır. Bkz. *Evet, Ben Selanikliyim Türkiye Sabetaycılığı*, Zvi-Geyik Yayınları, İstanbul, 2001.

76 30 Mehmet Şevket Eygi, *Yahudi Türkler Yahut Sabetaycılar*, Zvi-Geyik Yayınları, İstanbul, 2000.

31 Yalçın Küçük, *Sırlar*, İthaki Yayınları, İstanbul, Ocak 2004 / Yalçın Küçük, *Şebeke Network*, YGS Yayınları, İstanbul, Şubat 2002 / Yalçın Küçük, *Teheliet Cilt 1 ve 2*, İthaki Yayınları, İstanbul, 2003.

32 Mayıs 2004 sonu itibarıyla 27 baskı yapmış yani 54.000 nüsha satmıştır.

33 Hüseyin Öztürk, "Eurovision şarkı yarışması, bir Ermeni dayanışmasıydı", *Anadolu'da Vakit*, 18 Mayıs 2004.

34 Nebil Özgentürk, "Athena'cılar birleşin!", *Sabah*, 22 Mayıs 2004 / Ferhat Kentel, "Çoğul ırkçılığın şahikası", *www.gazetem.net*, 27 Mayıs 2004 / Can Dündar, "Su, çatlağını buldu", *Milliyet*, 30 Mayıs 2004.

35 İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi 28 Mayıs 2004 tarihli basın açıklamasında bu yayını kınadı.

tuğu bu ortamda ise *Efendi* kitabına eleştiri getirenlerin ezici çoğunluğu Atatürkçülüğü ve Kemalizmi savunan isimlerdi.³⁶

"Kanaat Önderleri"nin böylesi yanlı tavrı nasıl izah edilebilir? Bu durumu izah edebilmek için fikir âleminin içinde bulunduğu ideolojik saflaşmayı hatırlamak gerekli. "Derin Devlet", "İkinci Cumhuriyet", "Türban ve İmam Hatip Liseleri", "28 Şubat postmodern darbesi" tartışmalarıyla dolu bir yakın geçmişten ötürü Kemalizmi ve Atatürkçülüğü anakronik ve otoriter bir ideoloji, İslâmcıları da "Kemalizmin otoritaryenizmine marûz kalmış mağdurlar" olarak gören sol-liberal kökenli entellektüel seçkinler 1915 Ermeni təciri trajedisi nedeniyle azınlıklar arasında "mazlum"u simgeleyen Türkiye Ermenileri'ni hedefleyen en ufak bir tacize karşı hemen koruma refleksiyle harekete geçerken konu "Dönmeler" ve "Atatürk'ün soyu" olunca Kemalistlerle aynı safta yer almamak ve Kemalizmle özdeşleşmemek için tepki göstermemeyi tercih ediyorlardı. Böylesi bir tavrın en iyi örneği Ahmet Altan'ın YÖK tasarısı ile ilgili olarak kaleme aldığı bir yazısındaki şu satırlardı:

"Ben hükümetin eğitim politikasının fevkalade hatalı bir politika olduğuna inanıyorum ama bu konu hükümetle generaller arasında bir iktidar kavgasının bahanesi olduğunda kesinlikle hükümeti desteklemek gerektiğine inanıyorum".³⁷

"EFENDİ, TÜRK TARİHİNİN TABULARINI YIKIYOR"

Kitabın reklam metninde yer alan bu spotun gerçekle ilgisi yoktur. "Tabu" olmamasına rağmen "tabu" olarak tanıtılmakta ısrar edilen ve böylece

konuya değinen yazarları "kahraman" mertebesine yükseltmeye yarayan bu yaklaşım konuyla ilgili şimdiye kadar yayımlanmış telif ve yabancı onlarca makale ve kitabı yok varsaymaktadır. Dahası '90'larda konuyu tekrar gündeme getirenin İlgaz Zorlu olduğu hatırlanırsa *Efendi* kitabının hiçbir şekilde ne bir "ilk" olduğu, ne de bir tabuyu yıkmadığı anlaşılabilir. Bu kampanya ile yapılan sadece bir DMG çalışanının holdinge ait bir şirket tarafından yayımlanan kitabının azami seviyede reklamının yapılmasıdır.

"Tabu" konusuna gelince. Herhalde "tabu" dan kasıt Mustafa Kemal'in soyu ile ilgili saçma ve ırkçı inançtır. Aziz Nesin anılarında, babasından naklen, bu inancı şöyle dile getirmekte.³⁸

"Evlerimizde Mustafa Kemal'in aleyhinde konuşuluyordu: Mustafa Kemal'in aslı, asıl soyu Yahudi'di. Yahudi dönmesiydi. Bir gözü de kördü, resimlerine baksanıza, gözünün birinin cam olduğu belli işte... Mustafa Kemal Müslümanlığı ortadan kaldıracaktı. Koyu Abdülhamitçi olan babam, ne Gazi ne de Mustafa Kemal adını ağzına alır, ona Kör Kemal, derdi. Bu duygusunda babam tek değildi, pek çok insan gizli gizli Mustafa Kemal düşmanıydı."

Aziz Nesin'in babasında olduğu gibi İslâmcılar arasında da Mustafa Kemal'in Dönme olduğu kanaati son derece yaygındır. İslâmcıların inancı Mustafa Kemal başta olmak üzere Cumhuriyet'i kuran, Hilafet'i lağvederek laikliği yerleştiren, günümüzde de laikliğin ve Cumhuriyet'in korunmasını üstlenenlerin Dönme olduklarıdır. Dolayısıyla İslâmcılar açısından Mustafa Kemal'in kurduğu Türkiye Cumhuriyeti aslında bir "Yahudi Cumhuriyeti"dir. Aynı inanca göre Abdülhamid'in hal edilmesinin yegâne nedeni Theodor Herzl'in Yahudi Yurdu kurabilmek için Filistin'de Osmanlı tebaasına geçmeye razı Yahudi yerleşimcilerin koloni kurmaları için toprak verilmesi talebinin Sultan tarafından reddedilmesiydi. İslâmcı ideolojiye göre bu reddin inukamı Yahudi, Dönme ve masonların hâkimiyetinde olduğuna inanılan İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Abdülhamid'i hal etmesi ve Selanik'e sürgüne

36 Haluk Hepkon, "Siyahı beyaz göstermek", *Aydınlık*, Sayı 876, 2 Mayıs 2004, s. 56-57 / Haniîlî Altaş, "Kendine Gel Efendi", 7 Mayıs 2004, www.internetgazete.com/yaz.asp?id=4158 / Uluç Gürkan, "Ne Mutlu Türküm diyene...", *Star*, 25 Mayıs 2004 / Uluç Gürkan, "Kim Suçlu?...", *Star*, 29 Mayıs 2004 / Hadi Uluengin, "Dönmelik", *Hürriyet*, 27 Mayıs 2004 / Ruhat Mengi, "Türküm, doğruyum, çalışkanım... Yabancı değil!", *Vatan*, 31 Mayıs 2004, Ruhat Mengi, "Hedef şahıslar mı, laiklik ve Atatürkçülük mü?", *Vatan*, 1 Haziran 2004, Ruhat Mengi, "İddia Üzerine Sabetaycılık... Yok yaa?", *Vatan*, 2 Haziran 2004.

37 Ahmet Altan, "Asıl sözüm...", www.gazetem.net, 17 Mayıs 2004.

38 Aziz Nesin, *Böyle Gelmiş Böyle Gitmez -I Yol*, Adam Yayınları, İstanbul, 13 baskı, s.135.

göndermesiyle alınmıştı. Böylece başlayan bu süreç daha sonra Cumhuriyet'in ilanı ve Hilafet'in lağıvı ile taçlanacaktı. Abdülhamid'in hal'ini, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ve Hilafet'in lağıvını bir "Yahudi komplosu" olarak yorumlamalarından ötürü İslâmcılar açısından Türkiye Cumhuriyeti'nin Türkiye İslâm Cumhuriyeti'ne dönüşmesinin önündeki en büyük engel Dönmeler yani gizli Yahudilerdir.³⁹ Bu nedene *Anadolu'da Vakit* gazetesi başyazarı Abdurrahman Dilipak'ın bir yazısında *Cumhuriyet Yıllarında Türkiye Yahudileri Bir Türkleştirme Serüveni* başlıklı bir kitaba *Cumhuriyet Yıllarında Türkiye Yahudileri Bir Yahudileştirme Serüveni* olarak atıfta bulunması⁴⁰ bir kalem sürçmesi veya dizgi hatası olmadığı gibi tam aksine son derece anlamlıdır. Zira Mustafa Kemal'in Dönme olduğuna inanan İslâmcılar için Cumhuriyet "Bir Yahudileştirme Serüveni"dir. Türkiye Cumhuriyeti'ni "Sabetayist Cumhuriyet" olarak niteleyen İlğaz Zorlu⁴¹ gibi bu inancın farkında olan Soner Yalçın da kitabın yayımlanmasından sonra verdiği demeçlerde bu ırkçı inanca "anlarsın ya" türünden gizemli bir üslûpla değinmekte.⁴² Nitekim Ayşe Arman'ın Soner Yalçın'a yönelttiği "Mustafa Kemal'in durumu neydi?" sorusuna Yalçın'ın verdiği "Bilmiyorum. Onu da başkası araştırsın!" cevabı üzerine⁴³ Mustafa Kemal'in Dönme olduğuna inanan ancak 5816 sayılı "Atatürk Aleyhinde İşlenen Suçlar Hakkında Kanun" nedeniyle bunu açıkça ifade etmeye cüret edemeyen Dilipak "Kolay mı bazı gerçeklerin üzerine gitmek" yorumunda bulunmakla yetinecekti.⁴⁴

39 Bu konuda bkz. Rifat N. Bali, *Musa'nın Evlatları Cumhuriyet'in Yurttaşları*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001, s.411-450.

40 Abdurrahman Dilipak, "İster inan ister inanma!", *Akit*, 4 Nisan 2000.

41 Hanifi Altaş, "Dedikodu Tarihçiliği ve Yahudi-İslâmcı Paslaşması!", *Yeni Hayat*, Yıl 8, Sayı 91, Mayıs 2002, s.3-5.

42 Ayşe Arman, "Ben Adnan Menderes'e eşcinsel demedim", *Hürriyet Pazar*, 2 Mayıs 2004 / Yasemin Yurtman, "Sabetaycılar İslâm'a da sızdı", *Tempo*, 29 Nisan - 5 Mayıs 2004, sayı 18-855, s.46-49.

43 Ayşe Arman, "Ben Adnan Menderes'e eşcinsel demedim", *Hürriyet Pazar*, 2 Mayıs 2004.

78 44 Abdurrahman Dilipak, "Türkiye'de garip şeyler oluyor", *Anadolu'da Vakit*, 5 Mayıs 2004.

"TÜRKİYE CUMHURİYETİ'Nİ DÖNMELER KURDU VE YÖNETİYOR" SAPLANTISI

Yalçın Küçük ve İlğaz Zorlu'nun İslâmcı basına verdiği muhtelif demeçlerde olduğu gibi Soner Yalçın da kitabında sürekli bir "Yahudi komplosu"na işaret etmekte ama bunu berrak bir şekilde dile getirmemektedir. Kitaba bolca serpiştirdiği ünlem işaretleriyle hiçbir şeyin tesadüfi olmadığını, her şeyin birbiriyle rabitalı olduğunu imâ etmektedir. Aslında Soner Yalçın ve Yalçın Küçük'ün yazdıkları hiç de yeni şeyler değil. '70'lerde Yesevîzade müstear adlı ünlü anti-semit yazarı Şakir Alpaslan Yasa'nın *Yahudilik ve Dönmeler* kitabı, türünün ilk örneği idi. Yasa Üsküdar, Bülbüldere Mezarlığı'na defnedilenlerin ölüm ilanlarından yola çıkıp aile rabitaları kuruyor ve Dönme listeleri yayımlıyordu. Benzer bir şekilde '70'li yılların ünlü anti-semit yazarlarından Prof.Dr. Hikmet Tanyu da iki ciltlik *Tarih Boyunca Türkler ve Yahudiler* kitabında Dönmelerin adlarını yayımlayarak illiyet bağları kurmaya devam ediyordu. Hem Soner Yalçın'ın, hem de Yalçın Küçük'ün kitapları "Türkiye'yi Dönmeler Yönetiyor" inancının "zarif" ve "bilimsel" bir üslûpla ifade edilmesinin bir diğer örneği olmasından başka bir şey değildir. Soner Yalçın'ın kaynak olarak kullandığı (s.26 dipnot 7) Fransız anti-semitizmin lideri Edouard Droumont (1844-1917) bunu zamanında Fransa için, Türk anti-semitizminin köşe taşlarından Prof. Dr. Hikmet Tanyu, Bilim Araştırma Vakfı ve Cevat Rifat Atilhan ise Türkiye için defalarca tekrar etmişlerdi. Radikal İslâmcılar ise halen söylemeye, yazmaya devam etmekte. Yalçın kitabında dezenformasyona başvurmadan da geri kalmamaktadır. Basit ve ilkel mantık oyunları ile Siyonistlerin anti-semit olduklarını iddia etmekte (s.106), kimi ünlü isimlerin Yahudi olduklarını özellikle belirtmekte (örneğin Cemal Kutay'ın damadı (s.369), reklamcı Jefi Medina (s.379)). Osmanlı tarihi uzmanı olmamasına rağmen birkaç ismi arka arkaya sıralayarak Köprülü Fazıl Ahmed Paşa'nın sadrazamlığa getirilmesinde "Saray'da güçlü bir Yahudi lobisi"nin mevcudiyetine bağlamakta (s.416). Benzer bir şekilde Sabetay Sevi'nin mesihliğini ilân ettiği dönemde "Saray'da güçlü bir Yahudi

dönme lobisi"nin olduğunu savunmakta (s.418). Ayten Alpman'ın bir İsrail pop şarkısını "Memleketim" adıyla Türkçe uyarlamasını bolca kullandığı ünlem işaretlerinden bir tanesiyle not etmekte. (s.463) Yalçın Kıbrıs meselesinde de kendine has kışkırtıcı üslubuyla Yahudi lobisinin Saray'a etki yaparak Kıbrıs'ın ileride bir Yahudi Devleti olma amacıyla fethedilmesi kararını aldığını imâ etmektedir. Bu da yeni bir şey değildir. Yesevizade daha önce benzeri iddialarda bulunmuştu.⁴⁵ Yalçın'ın zihinsel dünyası her yere, her alana, her ortama "Yahudi ve Dönmelerin hâkim oldukları" peşin yargısıyla malûldür. Bu nedenle Soner Yalçın açısından Birinci Dünya Savaşı sonrasında Rum ve Ermeniler'in terk ettiği Osmanlı topraklarında geriye kalanlar sadece Yahudiler ve Türklerdi. Yalçın'a göre "Türklerin çoğunluğunu ise Sabetayistler oluşturuyordu." (s.228) Bu tamamıyla öznel tespitin sonucu apaçıktır: O dönemde Yahudiler (gizli veya açık) Osmanlı Devleti'ne hâkimdi. Yalçın bu nevi bilgi taneceklerini kitabına yoğun bir şekilde serpiştirerek ortaya çıkardığı genel tabloda hem Osmanlı Devleti'nin, hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin Dönmeler ve Yahudiler'in hâkimiyetinde olduğunu imâ etmekte, ancak çoğu zaman bunu açıkça söylememekte ve bu sonuca ulaşması için okuru yönlendirmektedir.

"YAHUDİLER AMERİKA'YI YÖNETİYOR" SAPLANTISI

Soner Yalçın'a göre,

"ABD Başkanı W. Wilson Siyonizm'e yürekten bağlıydı (...) Savaş yılları boyunca ABD yönetimi, Siyonizm'i devlet politikası haline getirmişti! Kuşkusuz bunda ABD'deki Yahudilerin finans ve yayın dünyasına hâkim olmalarının büyük etkisi vardı. ABD bu Siyonist politikalarını hayata geçirmek için İstanbul'a gönderdiği büyükelçilerini bile özel olarak seçiyordu." (s.246)

Bu şekilde yazan Yalçın, ABD'nin tarih boyunca Türkiye'ye tayin ettiği 54 büyükelçiden %90'ının Yahudi olduklarını ileri sürerken, iddiasını kanıtlamak için eski büyükelçilerden James Spain, Ro-

⁴⁵ Yesevizade, "Kıbrıs hareketünün perde arkası", *Sebil*, 1 Ekim-12 Kasım 1976.

bert Strausz-Hupe, Morton Abramowitz, Marc Grossman, Robert Parris ve halihazırdaki büyükelçi Eric Edelman'ın Yahudi olduklarını iddia ederken (s.246 dipnot 5) aslında yeni bir şey söylememekte, radikal İslâmî kesimin Yahudi asıllı Amerikalı bürokrat ve siyasetçilerin Amerikan dış politikasını İsrail Devleti'nin çıkarları doğrultusunda yönlendirdikleri yolundaki anti-semit görüşlerine benzer sözler sarf etmektedir. Bunun farkına varmak için Radio İslam ve Britanya İslâm Partisi'nin yayınlarına göz atmak yeterlidir.⁴⁶ Yalçın'ın büyükelçilerin % 90'ının Yahudi olduğuna dair ileri sürdüğü sav öznel ve de aynı zamanda yanlış bir değerlendirmedir. Zira Amerikan Dışişleri Bakanlığı web sayfasında yer alan ve Türkiye'ye atanan toplam 53 büyükelçiye ait biyografik bilgilerin hiçbirinde Büyükelçi'nin hangi dine veya mezhebe ait olduğu belirtilmemiştir. Yalçın'ın "Yahudi asıllı Amerikan büyükelçileri" konusunda örnek olarak verdiği isimlerden Mark Parris ve James Spain Yahudi değildir. Başkan Wilson'un bir Yahudi yurdu kavramına olumlu baktığı ve onayladığı bilinmektedir. Ancak bunda Amerikalı Yahudilerin finans ve yayın dünyalarına hâkim olmalarının hiçbir etkisi yoktur. Wilson sadece Yahudilerin değil, bütün azınlıkların korunmalarını ve bir yurda kavuşmalarını savunan bir başkandı. Soner Yalçın şayet Yahudiler hakkındaki peşin yargılarının esiri olmayıp Wilson hakkında bir, iki ansiklopedi maddesi okumuş olsaydı bunun farkına kolaylıkla varabilirdi.

SONER YALÇIN VE VARLIK VERGİSİ KANUNU

Kitabın bir diğer şaşırtıcı bölümü Varlık Vergisi Kanunu konusunun nasıl işlendiğidir. Yalçın'ın Cumhuriyet'i kuranların inşa etmek istedikleri yurttaşlık tasarımları yerle bir eden günümüzde İşçi Partisi, MHP ve aşırı sağcılar dışında hiç kimsenin övünmediği Varlık Vergisi Kanunu'nun gayrimüslimlere karşı ayrımcı bir tarzda uygulanmasından dolayı gayrimüslimlerin yakınmalara-

⁴⁶ "Capitol Hill: Mount Zion of Diaspora Jews", Kış 1999, www.islamicparty.com/commonsense/27capitolhill.htm ve "The Jewish US Ambassadors", 22 Nisan 1998, www.radioislam.net/islam/english/jewishp/jambas.htm

o dönemde gerçekten popüler olup olmadığına dair en ufak bir kanıt (örneğin dönemin basınında tartışılması türünden) gösteremediğinden bu değerlendirme tamamen öznel ve mesnetsiz bir değerlendirme olarak kalmaktadır.

8. Yalçın, Dönme olduğunu imâ ettiği Evliyazade Refik'in oğluna verdiği "Nejat" ismini Süleyman Ferid'in [Eczacıbaşı] de oğluna verdiğini ünlem işaretiyle not eder ve aynı adın İsrail adına casusluk yapmaktan yargılanan İranlı Yahudiler de rastlandığını belirtirken imâ yoluyla bir "Yahudi bağlantısı"na işaret etmektedir. (s.172 dipnot 3)

9. Soner Yalçın "[Wilson Prensipleri Cemiyeti'nin] kurucuların çoğunun Sabetayist olması tesadüf müydü?" sorusunu sormakta ve müstehzi bir ifadeyle "Herhalde!..." cevabını vermektedir. (s.245). Yalçın'ın uzun kurucular listesinden sıraladığı sadece altı kurucu isim arasında bir tek Ahmed Emin Yalman Dönme kökenli bir aileden gelmektedir. "Sabetayist" olarak nitelediği Halide Edib Dönme kökenli değildir. (s. 245 ve s.350 dipnot 2) Yahudi olan babası ihtida etmişti. Mina Urgan *Bir Dinozorun Anıları* kitabında bunu yazmaktadır. (s.266). Yalçın, Mühtedi ile Dönme kavramlarını yani birbirleriyle hiç alakası olmayan iki kavramı eşdeğer olarak kullanmaktadır. Wilson Prensipleri Cemiyeti'nin Yahudi ve Dönmelerin etkisi altında olduğu iddiası dönemin İngiliz Yüksek Komiseri Muavini tarafından ortaya atılmıştı. Bunun farkında olmayan Yalçın yaklaşık bir yüzyıl sonra aynı saçma iddiayı tekrarlamakta ancak Prof. Dr. Stanford J. Shaw'ın *From Empire to Republic The Turkish War of National Liberation 1918-1923 A Documentary Study* kitabından bihaber olduğu için Shaw'ın bu iddiayı ciddiye almadığının da farkında değildir.⁵⁰

10. Yalçın İsmail Hakkı Okday'dan Paşa olarak bahsetmektedir. (s.252) Okday, Paşa değildir.

11. İzmir'de Yunan İlgâl Kuvvetleri'ne ilk kuruluşunu Hasan Tahsin'in atıp atmadığı konusunda 21 yıl önce cereyan eden bir tarih tartışmasını Yalçın, gene bir Sabetaycılar arası bir tartışma olarak algılamakta ve bu tartışmayı ünlem işaretiyle "Samırım bu tartışma Sabetayist grupların

kendi aralarında bir çekişmenin sonucuydu!" şeklinde yorumlamakta. (s.262 dipnot 10)

12. Yalçın, Liz Behmoaras'ın yayımlandığında epey tartışma yaratan *Mazhar Osman Kapalı Kutudaki Fırtına* romanına atıfta bulunarak Mazhar Osman'ın Dönme olduğunu ileri sürmekte. (s.299 dipnot 4) Ancak atıfta bulunduğu bölümde yer alan ve Mazhar Osman'ın "Bunlar bizim inançlarımız değil baba, biz sizlerden değiliz..." diye sözünü kesti sert bir şekilde" satırlarına alıntısında yer vermemekte, dolayısıyla okurda Mazhar Osman'ın Dönme olduğu yönünde bir kanaat yerleştirmekte.

13. Yazar, Varlık Vergisi Kanunu'nu anlattığı bölümde yer alan ve verginin hangi oranda tahakkuk ettirildiğini belirten bilgiler yanıltıcıdır. (s.393) Belirtilen vergi tahakkuk oranları kanunda yer almıyordu ve keyfi bir uygulamaydı. Yalçın keyfi olduğunu belirtmediğinden okur bu tahakkuk oranlarının kanunda yer aldığı izlenimini edinmektedir.

14. Behçet Uz'un da Dönme kökenli olduğuna imâ eden Soner Yalçın, Yalçın Küçük'e atfen "Uz" kelimesinin İbranice olduğunu, İbranice "Oz" kelimesiyle eşanlamlı olduğunu ve "ışık" manasına geldiğini belirtmekte. (s. 362) İbranicede "Uz" diye bir kelime yoktur. "Oz" kelimesinin ise "ışık" anlamına geldiği doğrudur.

15. 390. sayfada atıfta bulunulan kitabın referansı yanlıştır. Atıfta bulunulması gereken doğru kitap *Bir Türkleştirme Serüveni*'dir.

16. "Yahudi Cemaati ileri gelenlerinden" şeklinde bahsedilen Haim Barlas Türk Yahudisi değildir. (s.392.) Barlas, Filistin'deki Yahudi Ajansı Mülteciler Direktörü olup 2. Dünya Savaşı yıllarında Ajans'ın temsilcisi olarak İstanbul'da görev yapıyordu.

17. Yazar, Tek Parti dönemi gazetelerinden bahsederken kimi İslâmcı gazete ve dergilerin bazı gazete ve dergi sahiplerini Dönme kökenli olmakla eleştirdiklerini yazmakta. (s.392.) Bu bilgi tarihi dönem açısından yanlıştır. Bilindiği üzere Tek Parti döneminde İslâmi hareket namevcuttu. Namevcut olduğundan da herhangi bir İslâmcı basın yoktu. Bu nedenle Tek Parti döneminde bu eleştiriyi yapan isimler için "İslâmcı" sıfatını kul-

lanmak yanlıştır. İslâmî hareket ve basın 1946 dan itibaren tekrar faaliyete geçmiş ve bu tür suçlamaları 1946 yılından itibaren yapmaya başlamıştır.

18. Nurbanu Sultan, Soner Yalçın'ın iddiasının aksine, Sultan hakkında yayın yapmış Yılmaz Çetiner'in 13 Mayıs 2004 tarihli *Milliyet* gazetesinde yayımladığı yazıya göre, Yahudi değildir.

19. Amerikalı yazar John Freely'nin uzmanlık alanı, Soner Yalçın'ın iddiasının aksine, Dönme mezarlıkları değildir. (s.439) Freely yabancılar için hazırlanmış çok satan bir İstanbul gezi rehberi *Strolling Through Istanbul A Guide to The City* başta olmak üzere Türkiye hakkında değişik gezi kitapları ve *A History of Robert College* (Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002) incelemesiyle tanınır. Sabetay Sevi ve Dönmeler konusunda yazdığı *The False Messiah* kitabı konudan bihaber olan yabancı okura genel bir bilgi verme amacını taşımaktadır, özgün ve bilimsel hiçbir yanı yoktur, dahası ciddi bir şekilde de eleştirilmiştir.⁵¹

20. Almanya sömürgelerini 1. Dünya Savaşı'ndan sonra elinden çıkarmıştı. Yalçın bunu 1945 sonrası olarak anlatmaktadır. (s.472)

21. Zeki Kuneralp Dışişleri Bakanlığı'nda İktisadi İşler değil, Siyasal İşler Genel Sekreter Yardımcısı'ydı. (s.485.) Oğlu Sinan Kuneralp hiçbir zaman diplomat olmamıştır. Selim ve Sinan Kuneralp halen hayatta olmalarına rağmen kendilerinden neden geçmiş zamanda bahsedildiği meçhuldür.

22. Gerschom Scholem'in klasik eserini İngilizce aslından okumayıp katledilmiş korsan tercümesinden okuyan Yalçın bu çevrinin ciddiye alınmaması gerektiğinden bihaberdir.⁵² Aynı nedenle Sevi'nin İbranice adının Sabbatai (veya kimi zaman telaffuz edildiği şekliyle Şabtay) olduğunun farkında bile değildir. (s. 490 dipnot 19.) Farkında olmamasına rağmen gene ad ve soyadı saplantılarıyla hareket ederek Sebati Ataman'dan bahsederken, hangi maksatla hareket ettiği belli olmadan, belki de okurun zihninde "Sebati"

adıyla "Sabatai" adları arasında bir takım fonetik çağrışımlar uyandırma amacıyla, "Konuyla hiç ilgisi yok ama aklıma geldi!" yorumunu yapmakta ve Sabetay Sevi'nin isminin Türkçe çevirisinin "Sabatai Sevi" olarak olarak yazıldığına dikkati çekmekte.

23. Yalçın, Hikmet Bayur'un 4, 6, 10 ve 11. dönemlerde milletvekilliği yaptığını yazmakta. (s.147 dipnot 3) Bu bilgi kısmen eksiktir. *TBMM Albümü 1920-1991* kitabına göre Bayur 4, 5, 6, 7, 10 ve 11. dönemlerde milletvekilliği yapmıştı.

24. Yazar Yona Sabar'ın Yale Üniversitesi İbrani dili profesörü olduğunu belirtmekte (s.185). Bu bilgi yanlıştır. Sabar Los Angeles'teki California Üniversitesi (UCLA) öğretim üyesidir.

KITABIN YAYIMA

HAZIRLANIŞIYLA İLGİLİ SORUNLAR

a) Yöntem ile ilgili sorunlar: Yazar dipnot kullanmadığından kitapta yazılanların hangi kaynaklardan alındığı, kitabının hangi kısmının kendi yorumu olduğu hakkında en ufak bir ipucu yoktur. Yazarın dipnot kullanması şart değildir ancak kitabın sonunda her bir bölümün her bir paragrafı için hangi kaynaklardan yararlandığını ayrıntılı bir biçimde belirtmesi zorunludur. Dönmeler ve Sabetay Sevi konusunda en ciddi ve yetkin yayınların yabancı dillerde yayımlanmış olmasına rağmen yazar sadece ve sadece telif veya yabancı eserlerin Türkçe çevirilerini dikkate almış, tek bir yabancı yayını okumamıştır. Soner Yalçın, kaynakçadan da anlaşılacağı üzere, Cevat Rifat Atilhan ve Bilim Araştırma Vakfı gibi zihinleri anti-semit ve komplo teorileriyle malûl yazarların kitaplarından faydalanmakta da hiçbir beis görmemiştir.

b) Yayıncılık ilkeleri ile ilgili sorunlar: Yazar kaynakçasında faydalandığı dergilerin adlarını ve tarihlerini belirtmekte ancak söz konusu dergilerde yer alan hangi makalelerden faydalandığı hakkında en ufak bir bilgi vermemektedir. Kaynakçada yer alan çeviri kitapların hiçbirinde çevirmenlerin adları yer almamıştır. "Yayımlanmamış ve satışa sunulmamış kitaplar" başlığı altında bir doktora tezi ve üç yazma bulunmaktadır. Yayımlanmamış bir kaynak "kitap" olarak adlandı-

51 Marc David Baer, "Kayıp Mesihî Aramak!", *Tarih ve Toplum*, Temmuz 2002, Sayı 223, s. 71-72.

52 Eleştiri için bkz. Rifat N. Bali, "Bir Kitap Nasıl Katledilir", *Virgöl*, sayı 40, Nisan 2001, s.32.

nlamaz, zira "kitap" tanımı itibariyle basılmış ve yayımlanmış bir üründür. Yayımlanmamış belgeler ya arşiv malzemesi, ya doktora veya yüksek lisans tezi, veya daktilo, bilgisayar veya el yazmasıdır. Hal böyle ise belgeler hangi kategoride oldukları belirtilerek zikredilir ancak hiçbir şekilde "kitap" tanımıyla zikredilemez. Kaynakçada ve metinde yer alan kimi yazarların veya şahısların adları yanlışır. Avner Levi, "Anver Levi", Jacob M. Landau, "M. Jacob Landau", Rifat N. Bali, "N. Rifat Bali", Bilal N. Şimşir, "N. Bilal Şimşir" olarak zikredildi. Hem Edouard Drumont'un, hem de *La France Juive* kitabının adları "Edvardo Drumont" ve "*La France Juwe*" olarak (s.26 dipnot 7), Eczacı Danon Efendi'nin adı "Donan Efendi" olarak yazıldı (s.150). İngiliz Sefareti Baştercümanı G. H. Fitzmaurice'nin adı "Fitz Maurice" şeklinde yeni bir isim ve soyadına dönüştürüldü (s.151). Yalçın, şayet Elie Kedourie'nin "Jön Türkler, Farmasonlar ve Yahudiler" (*Birikim*, Kasım 1978) makalesinden haberdar olsaydı bu ismi doğru şekliyle yazabilirdi. Leon Taranto, "Leon Tozanto" şeklinde yazıldı (s.395). Yazar *Masonluk ve Masonlar* kitabını kaynak olarak DP'li İstanbul milletvekili Yusuf Şalman'ın adını yanlışlıkla "Yosef Salomon" olarak yazmakta (s.539). Halbuki bir milletvekilinin adı zikredileceğinde başvurulacak ilk kaynak popüler bir masonluk kitabı değil, TBMM Meclis Albümü'dür. Yalçın şayet bu kaynağa baksaydı ismi doğru yazabilirdi. "Washington" yanlışlıkla "Wasinghton" olarak yazıldı. (s.437) Bütün bu hatalar isim ve soyadlarından hareket edip kişilerin soylarını tespit eden bir yazar için çok da iftihar edici bir durum değil.

c) Künye İle İlgili Sorun: Kitabın kapagında ve iç jenerik sayfasında yazar olarak Soner Yalçın gözükyorsa da kitabın bibliyografik künye sayfasında "Yazan: Soner Yalçın, Asistan: Beste Önkol" ibaresi yer almaktadır. Bu ibareden ne anlaşılması gerektiği tamamiyle meçhuldür. Bu iki isim kitabı birlikte mi yazdı? Yoksa "Oradaydım" belgesel programı yapım yardımcısı ve "üç yıl boyunca Yalçın'ın asistanlığını yapan" (s.582) Beste Önkol kitabın sadece araştırma safhasına mı yardım etti? Bu soruların cevapları meçhuldür.

BÖYLESİ BİR KİTAP NASIL YAYIMLANABİLİR?

Doğan Kitapçılık gibi sektöründe lider olan bir kuruluşun "alanında ilk" olduğu, "araştırmacı gazeteciliği titizliği ile" hazırlandığı iddia edilen bir "inceleme-araştırma" kitabını ciddi bir editörlük süzgecinden geçirmeden, hakemlere okutmadan nasıl piyasaya sunduğu ilk bakışta bir muamma gibi gözükabilir. Ancak son tahlilde bu karar DMG'nin piyasadaki gücü, yazarın "yıldız" olması, okur kitlesi ve eleştirmenlerin konuyla ilgili uzaktan yakından en ufak bir fikirlerinin olmaması gerçeğinden kaynaklanan "Burası Türkiye, okur zaten bir şeyden anlamıyor. Ne yazarsak yayımlanır. Üstelik yazar çok tanınmış bir isim, o zaman çok da satar" şeklinde algılanabilecek, okura zerre kadar saygı duymayan seçkin bir meydan okuma olduğunu akla getirmektedir. Maddi hatalarla dolu, fütursuz bir şekilde komplo teorilerine başvurmaktan sakınmayan, bunu da açıkça yazan,⁵³ "Yahudi'nin Dünya hâkimiyeti" propagandasını yapan ünlü anti-semit eser *Siyon Önderlerinin Protokolleri*'nin fikriyatına uygun, ancak daha zarif üsluplu bir anti-semit söylem ve ideolojiyle malûl bu kitabın âdeta bir taraftarlık haleti ruhiyesiyle DMG'nin yıldız isimleri tarafından övülmesini medya ve kültür âleminde "kanaat önderi" sıfatıyla anılan isimlerin bilgi düzeylerini ortaya koyan ibret verici bir kanıt olarak kabul etmek gerekir. "Kanaat önderleri" arasında yer alan *Milliyet* gazetesi başyazarı ve *Kanal D* ana haber bülteni yorumcusu Güneri Cıvaoglu'nun bir başyazarında Hıristiyan kökten-dinci ve anti-semit komplo teorisyeni Texe Marrs'ın *Illuminati* kitabını konu etmesi ise bu düzeyin bir diğer unutulmaz örneğidir.⁵⁴

SONUÇ

Hem kitabın *Beyaz Türklerin Büyük Sırrı* alt başlığı, hem de Cüneyt Özdemir'in Soner Yalçın'ın "Derin Devlet'in ideolojik çimentosu"nu bulma-

53 *Efendi*, s. 487, dipnot 17.

54 Güneri Cıvaoglu, "Ordo Ab Chao", *Milliyet*, 23 Mayıs 2004. Cıvaoglu'nun bu yazısı komplo teorilerine meyilli Fehmi Koru'yu oldukça sevindirdi. Bkz. Taha Kivanç, "Komplocular cogahyor", *Yeni Şafak*, 24 Mayıs 2004.

ya çalıştığını belirtmesi oldukça manidardır.⁵⁵ Özdemir'in bu beyanından yola çıkıldığında Soner Yalçın'ın bu "çimento"nun Dönmeler olduğunu keşfettiğini anlamak gerekmekte. Dahası şayet radikal İslâmcıların, başta CHP ve DSP'li siyasetçiler olmak üzere, Cumhuriyetçi ilkeleri ve laikliği savunan kesimi ve kişileri "Sabetaycı" olmakla suçladıklarını, onları "Beyaz Türk" sıfatıyla andıklarını, buna karşın kendilerini "zenci Türkler" olarak tarif ettiklerini, "Derin Devlet" kavramını da (Susurluk Kazası sonrasında içerdiği tüm olumsuz anlamıyla birlikte) Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran, yöneten ve İslâmî harekete karşı koruyan "Dönmeler kabilesi" anlamında kullandıklarını göz ardı edilmezse Efendi'nin, bilimsel bir çerçevede değil, siyasi bir çerçevede yani Cumhuriyet'i İslâmî bir rejimle ikame etmek isteyenlerin önlerindeki tek engelin Dönmeler olduğu saplantısı çerçevesinde değerlendirildiği kolaylıkla anlaşılabilir. Nitekim kitabın yayımlanmasından sonra konuyu ele alan televizyon tartışma programları ile Zaman gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ekrem Dumanlı'nın konuyla ilgilenmesi bu bağlamdadır.⁵⁶

Yalçın Küçük ve Soner Yalçın'ın eserleri ilk bakışta üsluplarıyla '60'lı ve '70'li yılların gözde anti-semit yazarları Cevat Rifat Atilhan, Yesevizade ve Prof.Dr. Hikmet Tanyu ile aynı cephede görülmeyebilir. Ancak bu yüzeysel bir değerlendirme olur. Bu kitaplar yakından tahlil edildiklerinde gerçek bambaşkadır. Soner Yalçın, "kitabı hep yanlış anlaşılmaktan korkarak yazdım. Anti-semitik görünmenin, öyle anlaşılmanın beni çok üzeceğini biliyorum" notunu düşse,⁵⁷ sağcı ve siyasi İslâmcı çevrelerde Karl Marx'ın Yahudi olmasından örürü komünizmin bir Yahudi ideolojisi olduğunu ileri sürenleri eleştirse,⁵⁸ Türk sol hareketinde Dönme kökenli olanların araştırılmasını anti-semitizm olarak eleştirenlere karşı çıksa da,⁵⁹

muhtemel "anti-semit" suçlamalarına karşı alınmış emniyet tedbirleri olarak kabul edilmesi gereken bu çekinceler kitabın aklanıp bir "inceleme-araştırma" eseri olarak kabul görmesine imkân tanımaz. Hem Soner Yalçın, hem de Yalçın Küçük yöntem olarak kitaplarına doğru veya yanlış binlerce isim, akrabalık bağları örgüsü ve imâ dolu yorumları tıka basa doldurmayı, vardıkları sonucu açıkça yazmayıp yoğun isim ve imalı yorum bombardımanına tâbi tuttukları okurun kendiliğinden bir sonuca varmasını tercih etmektedirler. Yüksek derecede bilgi birikimi gerektiren bir konuda fazla bilgisi olmayan sıradan okurun bu yoğun veri bombardmanı altında varacağı sonuç bellidir: Türkiye Cumhuriyeti'ni Dönmeler yönetmektedir. İşte bu nedenle ideolojik açıdan hem Soner Yalçın, hem de Yalçın Küçük'ün Yesevizade, Cevat Rifat Atilhan veya Hikmet Tanyu'dan hiçbir farkları yoktur.

Efendi kitabını yayımlayan Doğan Kitapçılık 2001 yılında Kemal Yalçın'ın *Seninle Gülen Yüreğim* kitabını basmış ancak piyasaya sunmadan imha etmişti. Sebebi 1915 Ermeni Tehciri tanıklarının konuşulduğu bir belgesel roman oluşuydu.⁶⁰ Devlet'in azınlıklar konusundaki hassasiyetlerini ve kırmızı çizgilerini gözeterek emsali ne ancak Nazi Almanyası'nda ve totaliter rejimlerde rastlanan böylesi bir kitap imha işlemini gerçekleştiren Doğan Kitapçılık, üç yıl sonra günümüzde kısaca S.B.T.A.I olarak anılan "Sabetaycı Yapılanmaya Karşı Bilinç ve Tercihli Alışveriş İnsiyatifi" adı altında, aynen Nazi Almanyası'nda olduğu gibi, Dönme kökenli yurttaşlara karşı boykot ve karalama kampanyalarının düzenlenebildiği bir ortamda,⁶¹ Dönmelik mezhebiyle uzaktan yakından ilgisi olmayan yurttaşlara karşı Nazi Almanyası'na benzer ırkçı bir yaklaşımın sergilenmesine yol açabilecek bu kitabı gönül rahatlığıyla nasıl yayımlayabildiği bir muammadır,

55 Cüneyt Özdemir, "Efendi'nin Macerası", *Radikal Kitap*, 7 Mayıs 2004.

56 Ekrem Dumanlı, "Sabetaycılar ve zehirli ok korkusu", *Zaman*, 4 Mayıs 2004.

57 *Efendi*, s.236 dipnot 4.

58 *Efendi*, s.276 dipnot 2.

59 *Efendi*, s.455 dipnot 11.

60 Alev Er, "Seninle Gülen Yüreğim", www.gazetem.net, 20 Mayıs 2003 ve "Kemal Yalçın New York'ta *Seninle Gülen Yüreğim*'in hikayesini anlattı", www.whyeterz.com, 19 Nisan 2004.

61 İslâmcı basın bu inisiyatiften ilk bahsedendi. Bkz. Mehmed Şevket Eygi, "Sabetaycılıkla İlgili Önemli Bir Rapor", *Millî Gazete*, 12 Haziran 2003 ve Abdurrahman Şen, "Oradan, buradan", *Yeni Asya*, 27 Kasım 2003 ve inisiyatifle ilgili web sitesi şudur: www.angelfire.com/cx/sbtai

izaha muhtaçtır ve aynı zamanda son derece ür-kütücüdür zira kimi yurttaşların saf kan Müslü-man Türk olup olmadıklarını araştıran bir kitap merkez mecrada yer alan en güçlü medya grubu-nun bir o kadar güçlü yayınevi tarafından yayım-lanmakta, rekor sayılabilecek kısa bir zaman dili-mi içinde 27 baskı yani 54.000 nüsha satmakta ve "kanaat önderleri"nin ezici çoğunluğu tarafın-dan ayakta alkışlanmaktadır.

*

Günümüze uzanan bir "Mata Hari" öyküsü

GÜN ZİLELİ

Polisiye roman okumayı ve "James Bond" filmleri seyretmeyi sevmem. Casusluk öykülerine de pek meraklı değilimdir. Ama, bu roman, öykü ve filmleri hiç de aratmayacak maceralar-

la dolu gerçek bir yaşam öyküsünü okuyunca insan, gerçeküstü masalların gerçeklerden esinlendiklerini düşünmekle kalmıyor, gerçek öykülerin bazen yaratımlarından bile daha soluk kesici olabileceğini hayretle görüyor. İşte, Wilfred Huis-mann'ın araya giren açıklayıcı metinleriyle desteklenen, Fidel Castro'nun sevgilisi, CIA ajanı Marita Lorenz'in özyaşamı, böylesi gerçek ve heyecan verici bir "Mata Hari" öyküsüdür. Üstelik, Marita'nın Fidel Castro'yla yaşadığı ve hayatı boyunca unutmadığı romansla, Küba üzerine yorumları ve gözlemleriyle, Fidel'in, hem bir başkan ve diktatör olarak, hem de tüm çocuksuluğu ve çapkınlığıyla, yani tüm karmaşıklığıyla resmedilmesiyle, CIA ile mafyanın, içiçe geçmiş, insanın kanını donduran entrikaları, cinayetleri ve

SONER MARITA LORENZ
WILFRIED HUISMANN

Sevgili Fidel

Çeviren Cemal Ener
İletişim Yayınları, 2004

suikastlarının vb. anlatımı ile beslenince, kitap daha da akıcı ve ilgi çekici oluyor. Yani, eski Türk filmlerinin reklamlarındaki gibi: aşk, kin, intikam, macera, hüznün, hepsi bu "filmde"...

ANASINA BAK, KIZINI AL!

Bana sorarsanız, Marita Lorenz'in annesi Alice June Lorenz, kızından daha çok benziyor Mata Hari'ye, onun gibi bir kabare sanatçısı ve resimler bölümünde gördüğümüz, 1920'lerde Broadway dansçısıyken çekilmiş fotoğrafı, Mata Hari'yi olağanüstü andırıyor. Oynadığı rol de öyle. Marita Lorenz'in annesi Alice ile, bir Alman gemisinin kaptanı olan Heinrich Lorenz, bir gemi yolculuğunda tanışıp evleniyorlar. İnsan, 1932 yılındaki bu tanışmanın bir tesadüf olmayıp, Amerikan casus teşkilatının bir düzeni olabileceğini bile düşünüyor ister istemez. Alice Lorenz, 2. Dünya savaşı'nda, Almanya'da, ABD adına casusluk faaliyetleri yürütüyor, batıya telsizle şifreli haberler gönderiyor, defalarca Gestapo'nun soruşturmasına uğruyor ve her seferinde onların elinden kurtulmayı başarıyor. Batılıların zaferinden sonra da, 1946 yılında Amerikan ordusunda binbaşı göreviyle ortaya çıkıyor. Alice Lorenz, bundan sonraki ömrünü, çeşitli ülkelerde ve Amerika'da sıkı bir CIA ajanı olarak geçiriyor. Kızı Marita'nın, casusluk mesleğini annesinden tevarüs ettiğini düşünmek için çok neden var.

Marita Lorenz, tam bir deniz aşığı ve babasının gemisine gizlice binip, gemi açık denizlerde epeyce yol aldıktan sonra ortaya çıkıyor. Böylesi yolculuklardan birinde (ama bu sefer gemiye gizlice binmemiştir), babasının kaptanı olduğu Berlin gemisinin yolu Havana kıyılarına düşüyor. Yıl 1959'dur ve Küba'da yeni devrim olmuştur. Gemi demirlemişken, içi Küba'lı *barbudo*'larla dolu iki tekne yanaşılıyor. Sakallı ve tüfekli *barbudo*'lar geri mürettebatının muhalefetine rağmen gemiye tırmanıyor. Başlarında genç Fidel Castro bulunmaktadır. Babası öğle uykusunda olduğundan, onları babasının adına Marita karşılıyor, böylece Marita ile Fidel tanışmış oluyorlar. Çapkın Fidel'le ondokuz yaşındaki Marita arasında kısa sürede bir aşk başlıyor. Burada insanın aklına, belki de kitabın insanı içine soktuğu biraz da parano-